

نظر اساتید و دانشجویان دندانپزشکی شیراز درباره محتوی برنامه آموزشی گروه کودکان دوره دکتری عمومی

دکتر مهتاب معمارپور^۱ لیلیا بذرافکن^۲ دکتر سیدنیما موسوی نسب^۳ دکتر مهدی یاسمین شیرازی^۴
^۱ دانشیار گروه دندانپزشکی کودکان، ^۲ مربی گروه آموزش پزشکی، مرکز تحقیقات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز ^۳ دستیار گروه اندودانتیکس، ^۴ دندانپزشک، دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوراسگان

مجله پزشکی هرمزگان سال شانزدهم شماره ششم بهمن و اسفند ۹۱ صفحات ۴۹۰-۴۸۳

چکیده

مقدمه: برنامه‌های آموزشی به منظور هدفمندی آموزش در راستای پاسخگویی به نیازهای جامعه و فراگیران طراحی و اجرا می‌شوند. هدف از این مطالعه ارزیابی محتوای برنامه آموزشی بخش کودکان در دوره دکتری عمومی دندانپزشکی با استفاده از نظر اساتید و دانشجویان بود.

روش کار: این مطالعه مقطعی - توصیفی که در سال تحصیلی ۸۹-۱۳۸۸ در دانشکده دندانپزشکی شیراز انجام شد، مشارکت‌کنندگان در این مطالعه ۸ نفر از اساتید متخصص کودکان که به روش سرشماری و ۶۹ نفر از دانشجویان دندانپزشکی که به صورت سیستماتیک انتخاب شدند. تعداد ۷۷ پرسشنامه بین شرکت‌کنندگان به صورت حضوری توسط محققین توزیع شد. پرسشنامه‌ها خود ایفا و در هر یک از دروس کودکان نظری (۱،۲،۳) و کودکان عملی (۱،۲،۳) بر اساس مقیاس چهار درجه‌ای لیکرت طراحی و تنظیم گردیدند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم افزار SPSS و استفاده از روشهای آمار توصیفی - استنباطی مانند توزیع فراوانی، میانگین، انحراف معیار و آزمون آماری من ویتنی انجام شد. $P < 0.05$ معنی‌دار تلقی شد.

نتایج: بر طبق نظر اساتید و دانشجویان از بین دروس کودکان نظری، درس کودکان ۲ بیشترین اهمیت و درس کودکان ۳ از اهمیت کمتری برخوردار بود. بین نظرات اساتید و دانشجویان تنها در درس نظری ۲ اختلاف معنی‌دار آماری وجود داشت ($P = 0.017$). همچنین برخی از مباحث آموزشی، با عناوین سایر گروههای آموزشی همپوشانی داشتند. از جمله عناوین آموزشی در کودکان نظری (۱ و ۲) بیشتر با گروههای ترمیمی و ارتودنسی همپوشانی داشت و مواردی از درس کودکان ۳ با دروس گروه تشخیص و بیماریهای دهان مشترک بود. در درس عملی به اهمیت آموزش درمانهای "پالپ" و "فیشرسیلنت" تأکید شده بود.

نتیجه‌گیری: نتایج مؤید این است که اصلاح یا بازنگری برنامه‌های آموزشی عناوین دندانپزشکی کودکان نظری و عملی از لحاظ نیاز آموزشی فراگیران و رفع همپوشانی‌های غیر ضروری لازم است.

کلیدواژه‌ها: آموزش - دندانپزشکی کودکان - برنامه‌های خود ارزیابی - دانشجویان

نویسنده مسئول:

لیلیا بذرافکن
مرکز مطالعات و توسعه آموزش
پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شیراز
شیراز - ایران
تلفن: ۰۷۱۱ ۲۳۳۲۰۶۴ +۹۸
پست الکترونیکی:
bazrafkani@sums.ac.ir

دریافت مقاله: ۹۰/۲/۱۱ اصلاح نهایی: ۹۰/۵/۲ پذیرش مقاله: ۹۰/۶/۲۶

مقدمه:

متناسب با نیازهای روز جامعه می‌باشد (۲،۳). مطالعات نشان داده است که در برنامه‌های فعلی دانشکده‌های دندانپزشکی، از جمله در رشته کودکان دانشجویان به اهداف آموزشی از پیش تعیین شده نمی‌رسند (۶-۴). برای رفع این مشکل پیشنهاد می‌شود تا پس از ارزیابی برنامه‌ها و سنجش نیازها، از نتایج آنها

هدف از برنامه آموزشی تربیت نیروهای متخصص برای انجام "وظایف" معین است تا نیازهای جوامع را پاسخگو باشند (۱). در همین راستا آموزش دانشجویان در بخش دندانپزشکی کودکان به منظور تأمین و ارتقای سلامت دهان و دندان کودکان

روش کار:

این مطالعه مقطعی - توصیفی در سال تحصیلی ۸۹-۱۳۸۸ در دانشکده دندانپزشکی شیراز انجام شد، مشارکت‌کنندگان در این مطالعه ۸ نفر از اساتید متخصص کودکان که به روش سرشماری و ۶۹ نفر از دانشجویان دندانپزشکی ورودی سالهای ۱۳۸۲ (۳۳ نفر) و ۱۳۸۳ (۳۶ نفر) که به صورت نمونه‌گیری در دسترس، انتخاب شدند. تعداد ۷۷ پرسشنامه بین شرکت‌کنندگان به صورت حضوری توسط محققین توزیع شد. پرسشنامه‌ها خود ایفا و در هر یک از دروس کودکان نظری (۳، ۲، ۱) و کودکان عملی (۳، ۲، ۱) بر اساس مقیاس چهار درجه‌ای لیکرت طراحی و تنظیم گردیدند.

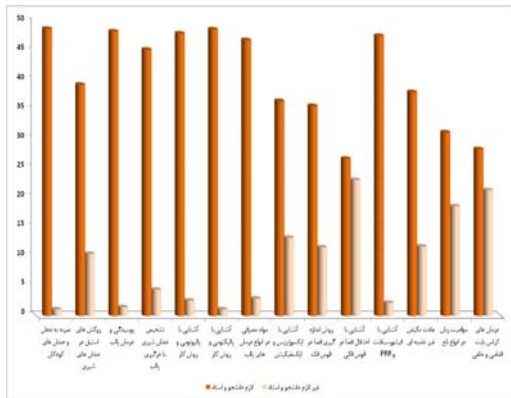
روایی محتوایی پرسشنامه با نظرخواهی از متخصصان ذیربط تأیید شد. پایایی آن نیز در یک مطالعه مقدماتی که بر روی یک گروه ۲۰ نفره از طریق آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۱ محاسبه گردید. دانشجویان ورودی ۸۳ در دروس‌های کودکان عملی ۱ و ۲ و دانشجویان ورودی ۸۲ در تمام واحدهای عملی (۳، ۲، ۱) آموزش دیده بودند. هر دو ورودی ۸۲ و ۸۳ دروس نظری ۱، ۲ و ۳ را به اتمام رسانده بودند. پرسشنامه‌های مرتبط با هر یک از دروس نظری و عملی شامل عناوینی بود که بر اساس سرفصل دروس از طرف شورای عالی برنامه‌ریزی و نظر اساتید بخش کودکان تعیین شده است (نمودارهای ۴-۱).

حیطه‌هایی که پرسشنامه‌ها در هر یک از دروس نظری و عملی پوشش می‌دادند، شامل اهمیت مباحث و هم‌پوشانی آنها با سایر موارد مورد تدریس در گروه‌های دیگر بود. بیشترین گویه‌ها در درس کودکان نظری ۳ و کمترین آن در کودکان عملی ۱ وجود داشت. در تنظیم پرسشنامه‌ها از ۴ گزینه استفاده شد و نمراتی بین ۱ تا ۴ به هر سؤال تعلق گرفت. به طور کلی عناوینی که از نظر شرکت‌کنندگان نمرات ۴ (کاملاً لازم) و ۳ (لازم) را کسب کرده بودند، با "اهمیت بیشتر برای تدریس" و مواردی که نمرات ۲ (نسبتاً لازم) و ۱ (غیرلازم) را دریافت کردند، با "اهمیت کمتر برای تدریس"، تلقی شدند. در هر یک از دروس کودکان نظری و عملی، پس از محاسبه نمره هر سوال (از ۱ تا ۴)، تعداد و درصد فراوانی نمرات داده شده توسط اساتید و دانشجویان به تفکیک محاسبه گردید، دو سوال

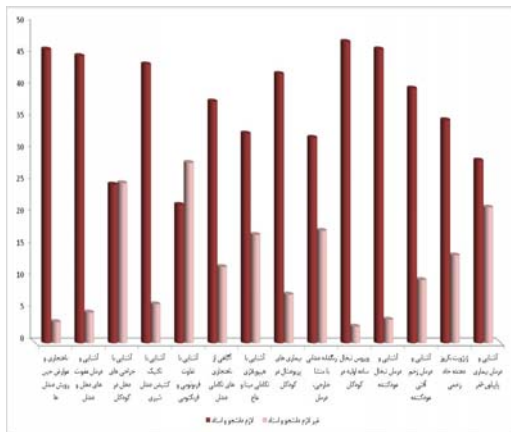
در بازنگری برنامه‌ریزی درسی استفاده گردد (۷۸). در ارزیابی و بازنگری دروس، دانشجویان به عنوان راهبران برنامه عمل می‌کنند و مسئولان با استفاده از بازخورد دانشجویان، جهت بهبود طرح درس اقدام می‌کنند (۹).

تاکنون مطالعات مختلفی در زمینه ارزیابی برنامه‌های آموزشی دندانپزشکی به طرق مختلف انجام گرفته است. مقایسه دو گروه از دندانپزشکان کانادایی که تحت آموزش با برنامه درسی قدیم و جدید قرار گرفته بودند، نشان داد که برنامه درسی جدید باعث افزایش مهارت‌های دانشجویان گردیده است (۱۰).

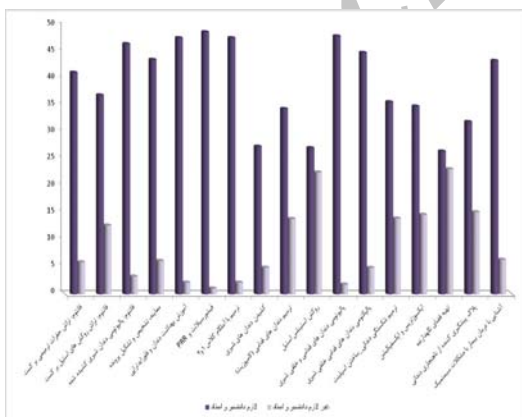
تحقیق کرافورد نشان داد که برنامه درسی باید بر اطلاعاتی که در آینده حرفه‌ای دندانپزشکان کاربرد داشته باشد، متمرکز گردد (۱۱). هنز در سال ۲۰۰۷ با بررسی کوریکولوم دندانپزشکی آمریکا و کانادا نشان داد که دانشجویان قسمت‌هایی از برنامه درسی را به عنوان قسمت‌های مشکل‌زا معرفی کردند و نتیجه گرفت که بازنگری برنامه آموزشی ضرورت دارد (۱۲). در مطالعه‌ای در دانشگاه منچستر، دانشجویان عدم توانایی خود را در رشته‌های جراحی و ارتودنسی ابراز نمودند، که برای رفع آن تغییر در برنامه آموزشی پیشنهاد گردید (۱۳). بررسی بر دانشجویان بابل نشانگر عدم رضایت آنها از توانمندی‌های عملی کسب شده و وجود نقاط ضعفی در روش آموزش بالینی بود (۱۴). نتایج مطالعه دیگر مشخص ساخت که میزان توانمندی‌های دانشجویان دندانپزشکی اصفهان در گروه‌های آموزشی مختلف با معیار مطلوب فاصله زیادی دارد و بازنگری در آموزش ضروری است (۱۵). با عنایت به این موضوع که رشته دندانپزشکی کودکان به علت جمعیت جوان کشور و تأکید دانش‌کنونی بر مراقبت‌های دندانپزشکی از کودکی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است (۳) و با توجه به تحقیقات موجود در زمینه برنامه‌های آموزشی، ضرورت ارزیابی دوره‌ای، بازنگری و اصلاح ضروری به نظر می‌رسد. از آن جایی که تاکنون مطالعه‌ای در مورد محتوای کوریکولوم رشته کودکان در سطح کشور صورت نگرفته است، این تحقیق با هدف بررسی نظر اساتید و دانشجویان دانشکده دندانپزشکی شیراز درباره محتوای برنامه آموزشی گروه کودکان در دوره دکتری عمومی در سال ۱۳۸۹-۱۳۸۸ انجام گرفت.

نمودار شماره ۲- تعداد و درصد فراوانی تعدادی از نمرات داده شده توسط اساتید و دانشجویان در درس کودکان نظری ۲

نمودار شماره ۳- تعداد و درصد فراوانی تعدادی از نمرات داده شده توسط اساتید و دانشجویان در درس کودکان نظری ۳

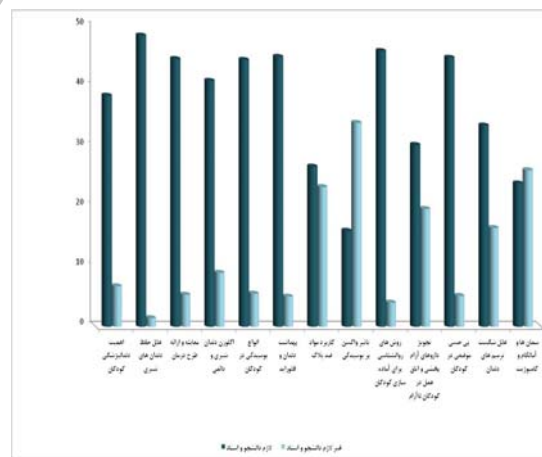

نمودار شماره ۴- تعداد و درصد فراوانی تعدادی از نمرات داده شده توسط اساتید و دانشجویان در درس کودکان عملی

تشریحی داده شد که توسط آنها نظر پاسخ دهندگان در مورد همپوشانی عناوین دروس نظری کودکان با مباحث سایر گروههای آموزشی و همچنین لزوم آموزش بیشتر و یا کمتر هر یک از مباحث نظری و عملی، مورد پرسش قرار گرفت. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روشهای آمار توصیفی - استنباطی مانند توزیع فراوانی، میانگین و انحراف معیار و مقایسه گروهها (اساتید و دانشجویان) و آزمون من ویتنی، انجام شد و مقدار $P < 0/05$ معنی‌دار در نظر گرفته شد.

نتایج:

در این مطالعه ۸ نفر از اساتید و ۶۹ نفر دانشجو شرکت داشتند. از این میان ۱۵ نفر مرد (۲۲/۴٪) و ۵۴ نفر زن (۷۷/۶٪) بودند. میانگین سنی دانشجویان $23/03 \pm 6/22$ سال بود. اکثریت اساتید و دانشجویان را بانوان تشکیل می‌دادند، (۶۲/۵٪ و ۷۷/۶٪). تعداد نمونه دانشجویان در درس کودکان نظری ۱،۲،۳ و درس عملی ۱ و ۲ برابر با ۶۹ نفر و در درس عملی ۳ معادل با ۳۳ نفر بودند. از تعداد ۷۷ پرسشنامه، تعداد ۷۶ آن قابل بررسی آماری بودند.

نمودار شماره ۱- بخشی از تعداد و درصد فراوانی نمرات داده شده توسط اساتید و دانشجویان در درس کودکان نظری ۱

۵۰/۷٪). در برخی موارد اختلاف معنی‌دار آماری بین نظرات آنها وجود داشت ($P < ۰/۰۵$). از جمله آشنایی با "عفونت تبخال ساده و عودکننده". از نظر دانشجویان همپوشانی با مباحث سایر گروهها در عناوین آشنایی با "تبخال عود کننده" (۶۱/۵۳٪)، آشنایی با "عفونت تبخال ساده در کودکان" (۵۳/۸۴٪)، دیده شد. طبق نظر اساتید همپوشانی بین موارد زیر وجود داشت. مانند: "آشنایی با زخم آفتی عودکننده" (۱۰۰٪)، آشنایی با "عفونت ژنژویت نکرودهنده حاد زخمی" (۱۰۰٪)، آشنایی با "تبخال عودکننده" (۸۰٪)، آشنایی با "بیماری پاپیلون- لفر Papillon-Lefevre syndrome" (۸۰٪)، آگاهی از "هایپوپلازی hypoplasia تکاملی مینا و عاج" (۸۰٪) و اطلاع از "عفونتهای دهانی و دندانی" (۸۰٪).

درس کودکان عملی: بیشترین اهمیت در فانتوم مربوط به آشنایی با "پالپوتومی دندانهای شیری" و کم اهمیتترین شامل تراش کست جهت "روکش استنلس استیل" (Stainless steel) (crown -SSC) بود. از نظر هر دو گروه، "درمانهای فیشورسیلنت و پالپ تراپی" مهمترین موارد در کلینیک و کم اهمیتترین مبحث، "تهیه فضا نگهدارنده" بود. در پاسخ به سوالات تشریحی نظر اساتید به افزایش آموزش درمانهای "پالپ" و "فیشورسیلنت" بود و دانشجویان معتقد به افزایش آموزش مباحث "اپکسوژنزیس، SSC و پالپکتومی" دندانهای خلفی بودند. از نظر اساتید مباحثی مانند "ترمیم دندانهای قدامی با کامپوزیت، SSC و اپکسوژنزیس (Apexogenesis)" نیاز به آموزش کمتری داشتند.

لازم بذکر است که ۳۰ پرسشنامه به آدرس پستی اساتید متخصص شاغل در بخش کودکان ۵ دانشکده دندانپزشکی کشور ارسال شد که تنها ۲ پرسشنامه تکمیل و باز گردید. با نظر مشاور آمار به علت تعداد کم پاسخهای ارسالی، تنها از نظرات آنها در پاسخ به سوالات تشریحی استفاده شد.

بحث و نتیجه‌گیری:

با عنایت به نتایج بدست آمده از مطالعه چنین بر می‌آید که اصلاح یا بازنگری محتوای برنامه‌های آموزشی دندانپزشکی کودکان نظری و عملی از لحاظ نیاز آموزشی فراگیران و رفع همپوشانی‌های غیر ضروری لازم است. مطالعات مختلفی در

درس کودکان نظری ۱: از نظر اساتید و دانشجویان عنوان آشنایی با "روشهای روانشناسی" در دندانپزشکی کودکان اهمیت بیشتری داشت (به ترتیب ۱۰۰٪ و ۸۳/۵٪) و "اصول دندانپزشکی بیمارستانی" کمترین اهمیت را دارا بود (۶۲/۵٪) و (۶۲/۵٪). در برخی عناوین اختلاف آماری بین نظرات اساتید و دانشجویان وجود داشت ($P < ۰/۰۵$), از جمله این موارد آشنایی با پوسیدگی در کودکان بود که از نظر اساتید اهمیت بیشتری داشت. از نظر دانشجویان همپوشانی با سایر گروهها در عناوینی مانند "آشنایی با مواد دندانی" (۹۳/۳۳٪)، "آشنایی با علل شکست ترمیم‌های دندانی" (۶۶/۶۶٪) و "مواد ضد پلاک (Dental plaque)" (۶۰٪) وجود داشت. اساتید معتقد به همپوشانی در عناوین "آشنایی با مواد دندانی" (۱۰۰٪)، "مواد ضد پلاک" (۸۵/۷۱٪) و "شناخت عوارض تزریق بی‌حسی" (۸۵/۷۱٪) بودند.

درس کودکان نظری ۲: دو گروه اساتید و دانشجویان معتقد به اهمیت آموزش "درمان پالپ دندانهای شیری" بودند. (به ترتیب ۱۰۰٪ و ۹۲-۹۵٪) و عنوان "تفاوت موقعیت زبان در انواع بلع" اهمیت کمتر داشت (۵۰٪ و ۳۷٪) و همپوشانی با مباحث گروههای دیگر را دارا بود (۹۳/۳۳٪ - ۷۱/۴۲٪). در مواردی اختلاف معنی‌دار بین نظرات آنها وجود داشت. از جمله: آشنایی با ترمیم‌های محافظه کارانه "فیشورسیلنت (Fissure sealant)" که از نظر اساتید اهمیت بیشتر در دندانپزشکی کودکان دارد. از نظر دانشجویان همپوشانی در عناوین "آشنایی با درمان کراس بایت (Cross bite) قدامی و خلفی" (۱۰۰٪)، آگاهی از "عادت مکیدن غیرتغذیه‌ای" (مکیدن انگشت، پستانک و ...) (۹۳/۳۳٪) و آشنایی با "اختلال فضا در قوس فکی" (۸۰٪) دیده شد. طبق نظر اساتید همپوشانی در آشنایی با "درمان کراس قدامی و خلفی" (۱۰۰٪)، "رشد فک ها" (۸۵/۷۱٪) و "روشهای اندازه‌گیری فضا در قوس فک" (۷۱/۴۲٪) وجود داشت. هر دو گروه اساتید و دانشجویان معتقد به اهمیت بیشتر درس نظری ۲ نسبت به دروس نظری ۱ و ۳ بودند. به صورتی که درس کودکان نظری ۲ با کودکان ۱ و ۳ اختلاف آماری داشت ($P = ۰/۰۱۷$).

درس کودکان نظری ۳: طبق نظر اساتید و دانشجویان کم اهمیتترین مورد مربوط به آشنایی با "فرنوتومی و فرنکتومی (Frenectomy And frenotomy)" بود. به ترتیب (۶۲/۵٪ و

کمتر داشتند. مانند آشنایی با "مواد دندانی یا علل شکست ترمیم دندانهای شیری". با این وجود از نظر اساتید، حذف کلی مباحث مذکور جایز نمی‌باشد. تجربه کلینیکی نشانگر ضرورت آشنایی با این موارد است. لذا پیشنهاد می‌شود که در تدریس عناوین فوق بر جنبه‌های مورد استفاده در کودکان تأکید و از کتب جدید و آموزش بر اساس جستجوی اطلاعات از اینترنت بهره گرفته شود (۳،۲۳).

با توجه به توافق نظر اساتید و دانشجویان بهتر است تدریس "دندانپزشکی بیمارستانی" به دستیاران گروه کودکان محدود شده و دانشجویان تنها با موارد تجویز آن آشنا شوند. در درس کودکان نظری ۲، بیشترین اهمیت مربوط به آشنایی با "درمان پالپ دندان شیری" بود. علت آن میزان پوسیدگی بالا در کودکان و نیاز به این درمان می‌باشد. این نتیجه برخلاف نتایج تحقیق رود بود که تعداد پالپ تراپی انجام گرفته توسط دانشجویان کمتر از درمانهای پیشگیری از پوسیدگی بود. علت آن می‌تواند رویکرد درمانهای دندانپزشکی با توجه به نیاز جامعه باشد (۲۴). کم اهمیت‌ترین عنوان، آشنایی با "تفاوت موقعیت زبان در انواع بلع" بود که با گروه ارتودنسی همپوشانی داشت. لذا پیشنهاد می‌شود که مباحث مرتبط با دندانهای شیری، در گروه کودکان با اجتناب از تکرار مطلب، آموزش داده شوند. از نظر اساتید آموزش مبحث "فیثورسپلنت" مهم بود. زیرا با توجه تمایل به سمت پیشگیری از پوسیدگی (۳،۵،۲۲) این درمان از ارکان دندانپزشکی کودکان محسوب شده و بنابراین بر آموزش آن تأکید می‌شود (۳،۲۴). در این درس مباحثی مانند جراحی‌های اختصاصی در کودکان و "فرنوتومی و فرنکتومی" کم اهمیت توصیف شدند و بهتر است آموزش کامل به گروه پریو محول گردد. حال آنکه عناوینی مانند آشنایی با "عفونت تبخال ساده" (از نظر اساتید) و "تکنیک‌های کشیدن دندانهای شیری" (از نظر دانشجویان) علی‌رغم همپوشانی با مباحث سایر گروهها، مهم ارزیابی شدند. این مسئله می‌تواند به علت شیوع بالا و برخورد مکرر دندانپزشکان با این موارد باشد. در برخی عناوین مانند آشنایی با "آفت، رنگدانه‌های دندان" که همپوشانی با گروه تشخیص و بیماریهای دهان را دارد، پیشنهاد می‌شود، که ضمن هماهنگی با

مورد برنامه‌های آموزشی دندانپزشکی با هدف ارتقا کیفیت آموزش و افزایش توانمندی دانشجویان انجام شده است (۱۶،۱۷). هدف از آموزش دندانپزشکان، ارائه خدمات پیشگیری و درمانی بیماریهای دهان و دندان می‌باشد، به طوری که دانشجویان بعد از اتمام تحصیل، درانجام مهارت‌ها احساس ناتوانی نکنند. برخی از دندانپزشکان، تعدادی از خدمات دندانپزشکی را به صورت انتخابی ارائه نمی‌دهند (۱۳). در همین راستا ریچ نشان داد، عدم تمایل دندانپزشکان عمومی به انجام درمان برای کودکان نیاز به بازنگری طرح درس را توجیه می‌کند (۱۸). مطالعه لکیک مشخص ساخت که تغییر برنامه آموزشی سبب افزایش مهارت فارغ التحصیلان دندانپزشکی و تمایل به درمان کودکان می‌گردد (۱۹). با این وجود تغییر کوریکولوم درس کودکان مانند سایر دروس با مشکلاتی همراه است (۳). بنابراین تشویق اساتید برای همفکری در ارتقا کیفیت آموزش از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. مقایسه عناوین آموزشی درس کودکان با برخی از دانشکده‌های خارج از کشور نشان می‌دهد که مطالب و منابع آموزشی در داخل و خارج کشور تا حد زیادی مشابه است (۲۰). اما از آن جایی که مطالعه مشابه شامل گزینه‌های دروس نظری و عملی کودکان با بررسی حاضر باشد، یافت نگردید تا در مورد نقاط ضعف و قوت مشترک تحقیقات بحث شود، در مطالعه حاضر عناوین آموزشی درس نظری ۲ اهمیت بیشتری داشت. زیرا شامل مطالب عملی و کابردی می‌باشد. در حالی که مباحث کودکان ۱ و ۳ حاوی مطالب تئوری است.

در درس کودکان نظری ۱ از نظر اساتید و دانشجویان مواردی که کاربرد مستقیم در کلینیک را دارند از جمله: آشنایی با معاینه، طرح درمان و روشهای روانشناسی در درمان دندانپزشکی کودکان اهمیت بیشتر داشتند. اهمیت تأکید بر آموزش موارد فوق توسط مطالعات مختلفی مورد تأیید قرار گرفته است (۳،۵،۲۱). اختلاف نظر بین اساتید و دانشجویان مرتبط با اهمیت آموزش عناوینی مانند "انواع پوسیدگی در کودکان" بود که اساتید بر اهمیت آن تأکید داشتند. با توجه به افزایش پوسیدگی‌های زودرس در کودکان، تقویت آموزش این مبحث در تغییر برنامه درسی پیشنهاد می‌گردد (۳،۲۲). از نظر دانشجویان، عناوین مشترک با گروههای آموزشی دیگر اهمیت

مطالعه خود نشان داد که "درمانهای فیشورسیلنت، کشیدن دندان" تعداد بیشتری از موارد درمانی را شامل می‌گردد (۲۴). علی‌رغم نقاط قوت برنامه فعلی بخش کودکان، نیاز به بازنگری برخی عناوین دروس نظری و عملی احساس می‌شود. پیشنهاد می‌گردد ضمن هماهنگی با سایر گروهها برای تعیین مباحث مشترک و اختصاص زمان کمتری برای آنها در درس کودکان، از تبادل نظر با اساتید گروه کودکان در دانشکده‌های دندانپزشکی در سطح کشور به صورت دوره‌ای، برای ارزیابی و بازنگری برنامه‌های آموزشی گروه کودکان استفاده گردد.

یکی از محدودیتهای طرح حاضر عدم پاسخگویی اساتید سایر دانشکده‌ها به پرسشنامه‌های ارسالی بود. این امر مشخص ساخت که هنوز بستر مناسبی برای مشارکت آنان در این قبیل ارزیابی‌ها برای بازنگری برنامه آموزشی ایجاد نگردیده است. همچنین مشارکت تعداد محدودی از دانشجویان از یک دانشکده از محدودیت‌های پژوهش کنونی به شمار می‌آید

گروه مذکور، این عناوین با تأکید بر دندانپزشکی کودکان آموزش داده شوند.

مطالعات نشان داده که آموزش در فانتوم برای آماده‌سازی دانشجویان در کلینیک لازم می‌باشد (۲۲). در درس کودکان عملی ۱ (فانتوم) بیشترین اهمیت مربوط به آشنایی با "روش پالپوتومی دندانهای شیری" و کم‌اهمیت‌ترین شامل "تراش مدل برای روکش SSC" بود. هر دو گروه معتقد بودند که "درمانهای فیشورسیلنت و پالپ تراپی" مهمترین موارد در کلینیک و کم‌اهمیت‌ترین موارد "تهیه فضا نگهدارنده" می‌باشد. در پاسخ به سوالات تشریحی دانشجویان معتقد به افزایش آموزش در مباحث "اپکسورنزیس، SSC و پالپکتومی دندانهای خلفی" بودند، در حالی که اساتید، معتقد به اهمیت آموزش در "درمانهای پالپ و فیشورسیلنت" بودند. علت این امر نقش کاربردی مباحث ذکر شده در آینده کاری دانشجویان است. مباحث "درمان پالپ دندانهای دائمی با اپکس بازو یا کاربرد SSC" برای دندانپزشکان عمومی غیرشایع و تخصصی محسوب می‌گردد و در آینده حرفه‌ای نقش کمتری را دارد. به علت مدت زمان محدود آموزش در بخش، یادگیری درمانهای دیگر در اولویت می‌باشد. به همین ترتیب رود در

References

منابع

1. Prideaux D. ABC of learning and teaching in medicine: curriculum design. *BMJ*. 2003;326:268-270.
2. Mojabi borhani. Clinical teaching in Ghazvin University of medical sciences in view point of student and teachers. *The Journal of Ghazvin University of Medical Sciences*. 2003;29:39-42.
3. Casamassimo P, Berlocher WC, Cheney W, Donly K, Lee J, Nowak A, et al. The future of pediatric dentistry advanced education: the need for change in training standards. *Pediatr Dent*. 2009;31:298-309.
4. Heidari Alipoor M, Hasanzadeh Gh, Haji Seid Javadi Z. Survey on view point of dental student of on basic science application. *The Journal of Ghazvin University of Medical Sciences*. 2002;21:38-43. [Persian]
5. Spallek H, O'Donnell JA, Yoo YI. Preparing faculty members for significant curricular revisions in a school of dental medicine. *J Dent Educ*. 2010;74:275-278.
6. Hunter ML, Chaudhry U. Pediatric dentistry in outreach settings: an essential part of undergraduate curricula? *Eur J Dent Educ*. 2009;13:199-202.
7. Ter Horst G, Meijer JC. Dentist's opinion of their dental educations in Nijmegen. The Netherlands from 1990-1997. *Ned Tijdschr Tandheelk*. 2000;107:3-7.
8. Jamshidi H. Medical education in 21 century. A report of health ministry 2001.
9. McLean M. The pioneer cohort of curriculum reform: Guinea pigs or trail-blazers? *BMC Med Educ*. 2005;5:26-31.

10. Ryding HA, Murphy HJ. Assessing outcomes of curriculaum change: a view from program graduates. *J Dent Educ.* 2000;65:422-426.
11. Crawford JM, Adami G, Johnson BR, Knight GW, Khoernschild K, Obrez A, et al. Curriculum restructuring at a north American dental school: rationale for change. *J Den Educ.* 2006;71:524-531.
12. Henzi D, Davis E, Jasinevicius R, Hendricson W. In the students' own words: what are the strengths and weaknesses of the dental school curriculum? *J Dent Educ.* 2007;71:632-645.
13. Levine RS. Experience, skill and knowledge gained by newly qualified dentists during their first year of general practice. *Br Dent J.* 1992;172:97-102.
14. Motalebnejad M, Madani Z, Ahmadi E, Hosseini SR. The view points of dentists graduated from Babol dental school about their professional capability. *Iranian Journal of Medical Education.* 2005;5:139-44. [Persian]
15. Yousefy A, Pourebrahim N, Sinaee F. Evaluating the educational programs of different departments in school of dentistry, Isfahan University of Medical Sciences. *Research Medical Sciences Journal.* 1998;1:114-118. [Persian]
16. Seale NS, McWhorter AG, Mouradian WE. Dental education's role in improving children's oral health and access to care. *Acad Pediatr.* 2009;9:440-445.
17. Gotjamanos T. Integration of basic biological sciences and clinical dentistry in the dental curriculum. A clinically orientated approach to teaching oral and dental anatomy. *Aust dent J.* 1990;35:290-293.
18. Rich JP 3rd, Straffon L, Inglehart MR. General Dentists and pediatric dental patients: the role of dental education. *J Dent Educ.* 2006;70:1308-1315.
19. Lekic PC, Sanche N, Odlum O, deVries J, Wiltshire WA. Increasing general dentists' provision of care to child patients through changes in the undergraduate pediatric dentistry program. *J Dent Educ.* 2005;69:371-377.
20. University of Washington. School of dentistry, pediatric dentistry. [cited 2010Aug24]. Available from URL: <http://www.washington.edu/students/crscat/pedodon.html>.
21. Bimstein E, Azari AF, Sotto JJ, Riley JL 3rd. Students' perceptions about pediatric dental behavior guidance in an undergraduate four-year dental curriculum. *J Dent Educ.* 2009;73:1366-1371.
22. Stewart CJ, Moloney EJ, Kinirons MJ. Clinical experiences of undergraduate dental students in pediatric dentistry at Cork University Dental School and Hospital, Ireland. *J Dent Educ.* 2010;74:325-330.
23. Peterson D, Kaakko T, Smart E, Jorgenson M, Herzog C. Dental students attitudes regarding online education in pediatric dentistry. *J Dent Child (Chic).* 2007;74:10-20.
24. Rodd HD, Farman M, Albadri S, Mackie IC. Undergraduate experience and self-assessed confidence in pediatric dentistry: comparison of three UK dental schools. *Br Dent J.* 2010;208:221-225.

Attitude of professors and undergraduate dental students on pediatric dentistry curriculum at Shiraz dental school

M. Memarpour, DDS¹ L. Bazrafkan, MSc² N. Mousavinasab, DDS³ M. Yasamin Shirazi, DDS⁴

Associate Professor Department of Pediatric Dentistry¹, Instructor Department of Medical Education², Medical Education Development & Research Center, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran. Resident of Endodontics³, Dentist⁴, Islamic Azad University, Khorasgan Branch, Isfahan, Iran.

(Received 1 May, 2011 Accepted 17 Sep, 2011)

ABSTRACT

Introduction: The aim of this study was to evaluate the need for revision of the undergraduate pediatric dentistry curriculum of Shiraz dental school according to the opinions of the professor and students.

Methods: This cross-sectional study was performed in academic year of 2008-2009. 77 questionnaires distributed between 8 pediatric professors and 69 students. Questionnaire in theoretical pediatric and practical pediatric dentistry was designed according to the likert criteria. The data was analyzed by SPSS-14 and descriptive statistics and Mann Whitney test was used for statistical analysis $P < 0.05$ was considered statistically significant.

Results: In comparison with the three theoretical courses, course 2 was the most important and course 3 had the least importance. Only in course 2, the statistical difference was significant ($P=0.017$). It was shown that, some topics were common with course topics in other departments. Educational titles for courses 1 and 2 overlapped with the operative dentistry and orthodontics and course 3 is mostly overlapped with oral medicine subjects. Pulp and fissure sealant therapy were the most important topics in practical pediatric dentistry.

Conclusion: There is a need to revise and modify the theoretical and practical pediatric dentistry educational program.

Key words: Education – Pediatric Dentistry – Self Evaluation Programs – Student's

Correspondence:
L. Bazrafkan, MSc.
Medical Education Development
and, Research Center
Shiraz University of Medical
Sciences.
Shiraz, Iran
Tel: +98 711 2333064
Email:
bazrafkanl@sums.ac.ir